

INVĂȚĂTORUL

ORGANIZAȚIA SOCIETĂȚII INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ, REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂ SOCIALĂ

Redacția: Cluj, Calea Reg. Ferdinand 89. — Administrația: Strada Dorobanților No. 66.

CUPRINSUL:

Tot înainte	Traian Șuteu	Folosul învățământului alter-	
Pregătirea reformei școlare * * *		nativ și continuativ	Ioan Roman
Lecție practică de scris-citit	Em. Erimie	Congresul profesorilor se-	
Școala Normală	Victor Lazăr	cundari	* * *
Imnul copiilor americani		Invățătorul-Director	Em. Erimie
Sufletul (Spiritul)	Stan Dragnea		

Cronică. — Recenzii, — Insemnări.

601

INVĂTĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂTĂTORILOR ROMĂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ
— REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ. —

Administrator: EM. EREMIE

Apare la 1 și la 15 ale lunii.

Redactor: MIHAIL DRAGOȘ

Redacția: Cluj - Cal. Reg. Ferdinand 89. — Administrația: Str. Dorobanților No. 66. - Cluj.

Tot înainte...

Este un vechiu obicei, ca înainte de a începe un an nou de muncă, să ne oprim câteva clipe și privind în lungul drumului parcurs, să însemnăm întâmplările mai de seamă, cari s'au desfășurat în decursul anului împlinit. Să facem bilanțul evenimentelor din cari a profitat tagma noastră fie pe teren social, sau cultural, fie pe teren material. Iar din acesta, să scoatem învățăminte pentru anul cel nou, spre a-l face și mai roditor în fapte mărețe, cari să ne pună într'o lumină tot mai frumoasă, pe noi, stâlpii culturii țării românești.

Și de fapt, anul încheiat a fost bogat în evenimente însemnate, cari e bine să le mai reînprospătăm odată în mintea cititorilor noștri, înzistând asupra valorii lor, întru cât ele au contribuit la ridicarea prestigiului corpului dascălesc de dincoace de Carpați.

Așa, mulțumită solidarității noastre, *învățătorimea ardeleană a putut să trimită câți-va reprezentanți în Corpurile Legiuitoare*, colegi cari se vor îngriji ca în noua constituție a țării românești, să fie înscrise postulatele drepte pentru cari luptăm dela unire încoace. Acești oameni ai noștri sunt interpreții sinceri ai doleanțelor și aspirațiilor tagmei învățătoarești. Prin ei ni se deschid ușile factorilor conducători ai destinelor noastre, uși cari până acum le găseam de atâtea ori închise. Având colegi în legătură zilnică cu oamenii politici ai țării, ei își vor desăvârși educația politică și prin

ei, vom putea începe educația întregii noastre tagme, pentru a putea satisface datoriei ce ne revine în trezirea conștiinței cetățenești a neamului nostru.

Al doilea eveniment însemnat în decursul anului încheiat a fost *regularea definitivă a unei salarizări uniforme pentru toți membrii corpului didactic*. Și în adevăr nu putea fi o anomalie mai mare decât ca inși cu datorii și drepturi egale, cari năzuiesc spre aceeași țintă, și sunt supuși la același control să nu se bucure de aceeași recompensă materială. Diferența de salarizare a dispărut, îngropând pentru totdeauna diferitele categorii de dascăli confesionali, comunali, etc. Astăzi nu cunoaștem decât una singură, cu un real și adânc înțeles: *învățătorul de stat*. La acest rezultat am ajuns numai prin statificarea de voe și pe loc a fiecărui membru a organizației noastre și care ușurează mult drumul spre statificarea învățământului.

Dar cel mai mare titlu de glorie pe care dascăliimea ardeleană l'a adăugat la activul ei, a fost triumful moral al ultimului congres când *învățătorimea s'a arătat* — ca nici odată — *adânc înțelegătoare a vremilor mari pe cari le trăim, știind să dea soluțiile cele mai norocoase problemelor grele puse în legătură cu reforma învățământului*. Aceasta a fost cea mai înaltă satisfacție sufletească pentru oaspeții aleși cari au asistat la desbateri. Inșă acest succes strălucitor nu a fost binevăzut în

anumite cercuri politice și bisericești. Pressa acestora a început a ne ataca în mod neomenos, cercând să ne prezinte opiniei publice în cele mai negre culori. Nu-țreau ferma convingere că în felul acesta vor produce neîncredere în rândurile învățătoarești. Nu le-a succes însă. Tagma dăscălească s'a arătat mai solidară decât ori când. Nu s'a auzit nici un glas disonant. Ba prin moțiunea votată, congresul și-a arătat indignarea față de mijloacele josnice pe care o parte din presa cercurilor interesate le utiliza spre a putea provoca desbinări.

Această încercare de subminare a fost un bun prilej, ca rândurile noastre să se strângă mai mult în jurul conducătorilor săi. Dovadă că în luptele pe cari le-au purtat și în biruințele pe cari le-au câștigat, au mers pe drumuri bune și au folosit mijloace ducătoare la scop. Năzuințele lor din trecut sunt chezașia pentru viitor că vor putea ridica tot mai sus drapelul clasei dăscălești.

Nu putem lăsa neamintită împrejurarea că: *întreaga învățătorime română de pe aceste fericite plaiuri a manifestat o deosebită bucurie față de Incoronarea iubiților noștri Suverani*. Și nici nu se putea altfel când acest act măreț s'a îndeplinit pe pământul sfânt al suferințelor de veacuri, contestat atât amar de vreme de asupritorii noștri.

Că luptele noastre n'au fost zadarnice, și că lumea a început să înțeleagă rostul învățătorimei în acest stat mărit este și știrea cea mai recentă că: *oficialitatea a deschis porțile universității și învățătorilor*. Aceasta este cea mai înaltă apreciere ce ni se putea face, după ce am fost atâta vreme nesocotiți de păturile sociale cu pregătire mai înaltă. Putând face studii universitare ni se deschid perspective largi de cultură, ridicându-ne în rândurile prime ale oamenilor de samă. Iată dar și cel mai înalt postulat realizat și de care ne putem felicita.

Acestea ar fi cele mai importante întâmplări ale anului trecut pe care acum îl îngropăm în camera amintirilor. Încheiat acesta, stăm cu încredere în fața celui nou. Nu știm ce surprize ne va păstra.

Una știm însă, că am apucat drum bun și putem liniștiți merge: *Tot înainte*. Datoria ne-o vom împlini tot așa de conștiincioși ca și până acum, nu stând înapoia rândurilor de luptători, ci mergând înainte și conducând asalturile tot cu îndrăsneala și bărbăția de până acum. Ne cunoaștem adversarii, le știm mijloacele de luptă și așa nu vom putea da greș. Steagul dăscălimei în curând va flutura glorios pe redatele adversarilor, și noi vom putea sărbători triumful final. Așteptăm însă ca în munca din decursul noului an să nu rămânem izolați, noi, cei câțiva din vechiul comitet. Am vrea să vedem în jurul nostru îndesându-se puteri tinere cari să ne premenească rândurile și să mărească entuziasmul. Și această dorință a noastră nu ar fi greu de realizat, căci împrejurările de azi sunt destul de prielnice. Asupra nimănui nu mai zace jugul greu al asupritorilor. Astăzi fiecare poate lucra după pofta inimii sale și nu după porunca străinilor, cari voiau să abată educarea neamului dela matca adevărată, spre scopuri dușmane idealurilor noastre naționale.

Apoi și situația materială este mai bună ca cea din trecut. Putem face deci și jertfe pentru a ne înarma mai bine în viață și ca oameni și ca slujbași. Iar odată ajunși stăpâni pe un capital de cunoștințe și experiențe, să nu fim avari cu avutul nostru sufletesc, ci din acest aur al minții să împărțim cu mână largă la toți semenii noștri. În ajutor ne stă această revistă, care de 4 ani face jertfe enorme pentru a fi de folos tuturor colegilor. Să punem deci cât mai mulți mâna pe condeiu, căci nimeni nu poate fi între noi care să nu aibă ceva de spus, fie din experiențe, fie din suferințe, ori alte împrejurări ale vieții. Să milităm pentru drepturile noastre, să ne impunem datorii dacă trebuie, să ne apărăm interesele și cinstea noastră, să nu suferim atacuri neîntemeiate, insulte nedrepte și invinuri nedovedite, ce s'ar adresa dăscălimei române. Să scriem cât mai mulți până ne vom clarifica îndeajuns scopul și lămuri bine idealul la care cu toții dorim să ajungem. Fiecare dintre noi e dator să ție pururea aprinsă făclia minții sale în fața răuțăților ce s'ar apropia de poporul nostru

și dacă va trebui, el să fie primul erou al izbânzii ce va trebui să vie. Dacă vor trebui jertfe, să le dăm, căci numai prin ele triumfă ideile mari.

Deci și în viitor vom fi veseli față depirenii vechi cari ne cunosc gândurile și intențiunile noastre. Ne vom bucura însă de oaspeții noi, și tuturora plini de însuflețire le vom striga:

Tot înainte:

Traian Șuteu
lav. dir.

Pregătirea reformei școlare.

Reforma învățământului secundar. Rucând cu tradiția foștilor miniștri de instrucție publică de a lăsa pe seama unui cerc restrâns de profesori, de cele mai multe ori exercitându-și profesiunea mai mult ca directori de minister decât ca profesori de liceu, sarcina pregătirii reformelor învățământului, actualul ministru al școalelor a inaugurat ideea fericită de a supune proiectul de reformă al învățământului secundar desbaterilor publice.

Relevăm cu privire la această reformă, cari sunt criteriile conducătoare ale comisiei însărcinate cu alcătuirea proiectului de lege.

În urma experiențelor făcute cu liceul trifurcat s'a văzut că pledează în favoarea liceului unitar două argumente puternice. Întâi e că studiul limbilor clasice, neglijat în liceul actual, e un mijloc puternic pentru exercitarea și dezvoltarea funcțiunilor sufletești.

Dacă însă această lipsă din programul liceului actual, la secția modernă și reală, e compensată totuși prin faptul că și științele pozitive au un însemnat rol educativ, contribuind la formarea inteligenței elevilor, reintroducerea culturii clasice e necesară și prin faptul că ne dă posibilitatea de a aprofunda mai bine cultura modernă, ale cărei origini le găsim în vechea cultură greco-romană.

Din cauza dezorientării în care se află absolutul de liceu când trece dela metodele de predare din liceu la cele dela universitate, o cerință cât se poate de laudabilă, e creierea unui an preparator, care ar înlocui cl. VIII liceală și ar servi ca o adevărată punte de trecere între liceu și universitate.

Un mare folos se va aduce raporturilor actuale dintre individ și stat, faptul că se va introduce în programele de învățământ educația civică.

Prin instrucția civică și prin cultivarea virtuților cetățenești, școala secundară e menită să fie primul pas al generațiilor tinere, către înțelegerea vieții sociale democratice a statului și în acelaș timp un folositor element de armonizare atât între diferitele clase sociale cât și între elementele minoritare din provinciile alipile.

Lecție practică de scris-citit.

Literele mari de mână și tipar. - Grupul P.B.R.

Se face ascultarea.

I. Pregătirea.

Se scot 2 sau 3 elevi mai buni să scrie la tablă literile p. b. r. mici, de mână și tipar. În acelaș timp le scriu și cei din bănci.

Intrebări: Pe lângă literile mici cunoscute, ce litere mai avem? Numele de oameni cu ce litere să scriu la început?

II. Anunțarea.

Azi veți învăța literile mari p. b. r. de mână și de tipar.

Intrebare: Ce veți învăța?

III. Predarea.

Învățătorul scrie pe tablă litera P, *caligrafic*.

Intrebări: Aceasta e litera P mare de mână. Ce literă e aceasta? Cu care literă scamană? Prin ce se deosebește?

O voi scrie și eu despărțită. — Scrie și comandă. — Acum voi uni cele 2 părți. — Citiți ce am scris. — Scrieți și voi. — Se corectează. — Mai scrieți încă odată litera P. — Citiți ce ați scris. — Se face ascultare.

Din litera P, mare, de mână, dacă ștergem linia șerpuită de jos, dacă îngroșăm linia verticală și ștergem jumătatea liniei șerpuite de sus iar pe cealaltă jumătate o îngroșăm, iarăși căpătăm o literă tipărită.

Intrebări: Din ce literă de mână am făcut litera aceasta tipărită?

Cu ce literă mică samănă?

Ce literă poate fi?

Din ce linii e făcută litera aceasta?

Prin ce se deosebește de p mic de tipar?

Scrieți și voi litera P mare de tipar!

Citiți ce ați scris! Se corectează. Așa procedăm și cu litera B. și R.

IV. Asocierea.

Intrebări: Ce litere ați învățat azi? Cum se face litera P (mare, de mână)?

Dar litera B?

Cum se face litera P mare de tipar?

Ce deosebire este între P de tipar și B?

Dar între B și R de tipar?

V. Aplicarea.

Intrebări: Cari vorbe încep cu literă mare? Spuneți-mi un nume de copil care să înceapă cu litera P!

Aitui cu B.

Spuneți vorba aceasta pe sunete!

Scrieți-o!

Se mai scriu alte cuvinte. Se corectează. Se citesc și apoi se copiază după abecedar propozițiunile:

Petru și Paul au fost apostoli. Rafira spală rufe.

Em. Eremie

Școala normală. — Istoria în școala normală. — Instrucția civică. *)

I.

Principiul școlii normale *unitare de opt clase***), veche dorință și a învățătorilor din Dacia inferioară, a biruit. Numai în șase ani și chiar numai în 8 ani — aceștia lipsiți în cursul inferior de unitatea educației și instrucției pentru școlii normale — nu ne putem forma armata de învățători, care să săvârșească munca pe care o așteptăm dela ea. Numai în trei ani de cultură generală, care s'ar câștiga în școala medie unitară suprapusă celei primare de patru ani, candidații de școală normală câștigă prea puțin, mai ales că sunt încă copii în școala medie, așa că ar trebui să se răpească, pentru însușirea de cunoștințe de cultură generală, prea mult timp din cei patru ani de școală normală suprapusă școlii medii. Peste tot trebuie să îngrijim, ca viitorii învățători să-și câștige în școala normală o cultură generală și specială cât mai largă, căci *lor le încredințăm educațiunea și instrucțiunea întregii generațiuni a neamului nostru* dela 7 la 14 ani, iar cu aceasta rămân 80 la sută din populație. E deci mare deosebirea între absolvenții școlii normale și ai liceelor, aceștia devenind numai funcționari mici, dacă nu continuă la Universitate, — sau între aceia și absolvenții școlii practice (comerciale și industriale), cari primesc cunoștințe pentru a le valoriza aproape exclusiv în folosul lor propriu.

Activitatea unei școlii normale clădite pe cea medie de trei ani ar fi cuprins și alte neajunsuri. Ar fi rămas năvala spre licee, așa că la școala normală ar fi venit de regulă numai elemente mai slabe, cum s'a dovedit aceasta în fosta Ungarie. Cu școala normală unitară de opt clase avem posibilitatea de-a selecționa dela început elemente bune, și de acestea avem nevoie ca luminători ai satelor. Pe de altă parte, elevii cari au terminat școala medie unitară și au dorința să continue, sunt siliți să treacă la școlii industriale, comerciale și la licee, ceea ce va împedea izolarea clasei țărănești de cea orășenească și va contribui la primenirea și mărirea în permanență a cetei din urmă.

Să nu uităm apoi, că cultura specială, pe care trebuie să și-o însușească viitorii învățători în școlii normale nu se reduce la Științele Pedagogice. În cei din urmă doi ani, partea

*) Condițiunile în cari se tipărește azi, silesc pe autor să se mărginească la o schițare a celor ce are de spus.

** Șapte clase nu e câștig. Până acum se primeau, la școlii normale cu șase clase, absolvenții de curs primar complet, adică cei cu 6 clase în Transilvania, cu 5 în Vechiul-Regat. La școala unitară normală numai cu șapte clase ar intra cu numai patru clase primare, așa că clasa I a școlii normale ar fi ultima, chiar penultima clasă primară de până acum.

mare a timpului trebuie să o petreacă în școala de aplicație. Viitorul învățător trebuie să aibă apoi cunoștințe temeinice, câștigate înainte de toate pe cale practică, din Științele Agricole: *agricultură, creșterea animalelor domestice, pomărit, legumărit, sericultură și apicultură. Lucru ui manua!* pe de altă parte trebuie să i-se dea o atențiune specială. *Muzica vocală și instrumentală, profană și bisericească, trebuie bine cultivată.* În Dacia superioară, poporul e obișnuit ca învățătorul să formeze cor cu copii și adulții din sat și să cânte la liturghie în biserică, să aranjeze chiar concerte populare. Sunt ținuturi, unde așteaptă dela el chiar formarea de fanfare. De dorința aceasta, generală de altminteri la Unguri și la Sași, a ținut socoteală și vechia legislație ungiurească. La școlii normale ungiurești *de stat*, normaliștilor catolici și reformați le era dată posibilitatea să-și câștige și diploma de conducător al cântării bisericești (cantor). Iar la școala normală *ungurească de stat* din Deva, unde numărul elevilor români era relativ mai mare, aceștia învățau tipicul și cântările bisericești după ritul bisericii noastre și obțineau o diplomă deosebită.

Întreagă această instrucțiune specială nu poate fi grămădită în patru ani de școală normală, ci trebuie împărțită pe cei *opt* ani ai școlii normale unitare.

Se obiecționează de către unii, că primindu-se în școala normală elevi încă dela etatea de 11 ani, unii s'ar putea convinge, după doi, trei ani, că nu sunt pentru cariera de învățător. Obiecțiunea nu e destul de serioasă. Chiar zece la sută dacă ar ajunge la această convingere — ceea ce *nu se întâmplă* — de dragul acestora nu e permis să jertfim pregătirea cât mai corespunzătoare a celor nouăzeci de procente cari rămân. De altminteri având la școlii normale profesori pe deplin conștienți de menirea învățământului *normal* și cu dragoste pentru el, aceștia vor ști să producă în elevii lor dragoste și respect față de cariera învățătorească. În privința școlii normale să nu uităm cuvintele fostului nostru rege Carol I, care zicea la 30 Iunie 1871: „*Pentru Mine, văd temelia învățaturii în școlii normale, prin cari se formează institutori pentru școlii primare; acolo dar este începutul instrucțiunii unui popor*“.

Școala normală să nu fie deci numai o școală de specializare, ci în aceeași măsură un institut superior de educație, care să ne dea bărbați luminați după cerințele vremii și plini de entuziasm pentru a ridica poporul nostru la înălțimea culturală reclamată de timpurile în cari trăim.

Istoria în școala normală.

Scopul, pe care îl urmărim cu predarea Istoriei, a fost arătat în multe feluri, pe cari nu găsim necesar a le mai înșira aici. În ce privește școala normală, care are să ne dea educatori, ținta ce o urmărim prin predarea istoriei nu poate fi decât cea a educațiunii peste tot: formarea de caractere morale, cari să voiască a-și îndeplini totdeauna datoriile față de D-zeu, patrie și neam și să se deprindă a stima toate neamurile, cari au produs bunuri culturale. În felul acesta, învățământul Istoriei va fi întărit o garanție pentru viitor, cum a spus un deputat alsacian în Camera franceză.

Pentru formarea caracterului e necondiționat necesar ca elevul să vină în atingere cu ființe însuflețite. Atingerea aceasta e reală, când vine în atingere cu membrii societății, în care trăiește, dar e și una ideală, cu D-zeu și cu personalitățile și societatea omenească din trecut. Caracterul se va forma în direcția dorită numai dacă Istoria nu va mijloci numai cunoștințe cari să deprindă puterile spirituale la lupta pentru existență, ci va produce, în aceeași măsură, voința morală de-a face totdeauna binele.

Caracterul special al școalei normale mai pretinde, ca Istoria universală, ca și cea națională, să arate, unde e potrivit, influența educațiunii asupra faptelor istorice și a acestora asupra educațiunii, fără a face prin aceasta Istoria generală a pedagogiei. Tot din considerare la munca, în slujba căreia se pun învățătorii noștri, școala normală va trebui să dea o considerare mai mare și Istoriei culturii omenești reducând mult din Istoria războaielor, cari ocupă prea mult loc în Programa analitică actuală.

La alcătuirea unei Programe analitice, lucrul principal e o alegere și o grupare bună a materiei. Urmează apoi ca materia bine aleasă și bine grupată să i-se dea o formă potrivită și să fie predată după un metod bun.

Las să urmeze pe scurt rezultatul experienței mele dascălești, făcute atât în învățământul primar, cât și în cel normal, precum și rezultatul studierii unora din cele mai nouă lucrări din metodică Istoriei la Germani, lucrările franceze de felul acesta fiindu-mi în împrejurările actuale inaccesibile.

1. Școala normală are un singur curs de Istorie. De aceea, în ce privește alegerea materiei, nu e permis să o privim ca un mulgiu al liceului, alegând materia după principiile hotărâtoare pentru licee, unde se fac două cursuri.

Vom alege deci mai multă materie decât e în cursul inferior de liceu, dar, relativ, mai puțină decât e în cel superior. În schimb vom da, cum am amintit, mai mult material din Istoria culturală și vom arăta influența educațiunii asupra evenimentelor istorice și a acestora asupra educațiunii.

2. E o mare greșală a începe Istoria în

clasa I-a a școalei normale cu istoria popoarelor vechi. Copilul, care a terminat patru clase primare, nu poate înțelege la vârsta de 11—12 ani rostul luptelor pentru întemeierea așezămintelor constituționale, de cari se ocupă o parte mare a Istoriei Grecilor și Romanilor. De asemeni nu ne putem aștepta să înțeleagă rostul literaturii, artei și filosofiei grecești sau greco-romane. În evul de la etatea aceasta dormitează simțul istoric, pe care trebuie să-l deșteptăm cu îngrijire cu ajutorul legendelor românești, greco-romane și chiar din evul mediu. Copilul trăiește în naivitatea lui, care se aseamănă cu a popoarelor vechi la începutul Istoriilor, toată viața făpturilor legendare, produs mai mult sau mai puțin al fantasiei, și le localizează. Pe el îl impresionează vitejia personală, peste tot calitățile personale, de aceea avem nevoie de legende, pe cari le vom alcătui astfel, încât ele să cuprindă și materie din Istoria culturală. În felul acesta facem în școala normală adevăratul curs inferior de Istorie, pe care să clădim apoi Istoria pragmatică.

În privința legendelor vom avea în vedere următoarele:

Se vor alege:

a) legende, cari se disting prin intuitivitate, ceea ce le face accesibile sufletului copilăresc;

b) legende de valoare etică superioară;

c) legende, cari caracterizează bine persoane sau întâmplări;

d) legende cari îndreptează falsuri istorice sau completează lipsuri, părți obscure din Istorie. La noi nu e permis să lipsească d. e. legenda lui Gelu, a Dealului dela Alba-Iulia, a lui Negru Vodă.

Nu se vor admite legende prea tendențioase, cari însoțesc o persoană sau un popor, apoi legende improvizate anume în timpul nou, iar cele constatate pe baza cercetărilor nouă, că sunt greșite, se vor îndrepta. Peste tot, cunosătorul de istorie și pedagogul va trebui să alcătuească textul legendelor astfel, încât să corespundă scopului lor educativ.

3. Istoria să fie oglinda adevărului, nu a unor curente. Se greșește deci contra adevărului, când biserica creștină e prezentată, în unele epoce, ca prigonitoare și luptătoare pentru stăpânire numai de dragul acesteia. În școala normală trebuie scos în evidență rolul uriaș pe care l-a jucat în cultivarea, pe toate terenele, atât a popoarelor cari s'au contopit cu Romanii, cât și a celor rămase în afară de fostul imperiu roman. Când le vorbim elevilor despre revoluția reformatoare din biserica romano-catolică, trebuie să arătăm și părțile slabe ale aceleia. Chiar și lezuiții oferă o pildă bună de caractere tari, pline de altruism, mai ales la începutul activității lor. Pagini posomorite găsim destule și în istoria bisericii ortodoxe: e destul să amintim crimele săvârșite pe timpul luptei pentru icoane. Greșala aceasta a manualelor

noastre — Programa analitică nu intră, cu drept, în amănunte — e a se atribui mai ales faptului, că se lucrează după cărți de-ale protestanților sau chiar ateilor, iar în privința istoriei statelor ortodoxe nu suntem destul de obiectivi. Se înțelege, că tot atât de mare ar fi greșala, când orientarea s'ar face numai după autori clericali, plini de preocupări și greșeli în direcția contrară.

Greșeli de unilateralitate se fac și în privința Istoriei profane. Așa se întâmplă cu epoca de lumină din veacul al 18-lea, care și-a avut și umbrele ei, și încă mari, apoi ca să dau un exemplu mai amănunțit, Istoria lui Frideric Wilhelm I, al doilea rege al Prusiei. În loc să se arate mai amănunțit ce a făcut el pentru ridicarea morală și materială a țării lui, — în loc să se spună, că el, la 1717, a decretat *obligativitatea învățământului primar* pentru Prusia, se dau anecdote, i-se popularizează titlul Regele-Sergent și alte lucruri, cari își au locul într-o carte de lecturi anecdotice istorice. Vom releva însă, pe lângă părțile cari înalță sufletele, și pe cele rele, ca să se vadă urmările acestora pentru un popor sau un stat. Aceasta la Istoria universală ca și la cea națională.

4. Evenimentelor importante, cari au produs schimbări mari de ordin nu numai politic, dar mai ales cultural, și nu numai în țara de origine, ci și aiurea, trebuie să le dăm o atențiune mai mare. În deosebi trebuie arătate ideile pentru care au luptat popoarele, urmărindu-le pe acelea în cursul timpului dezvoltând prin aceasta judecata politică a elevilor în clasele superioare.

5. Istoria războaielor se va reduce în mod simțitor. Ce rost are înșirarea, d. e. pe fețe întregi a tuturor războaielor cu luptele lor singuratică din timpul lui Napoleon? Mai multă atențiune trebuie să dăm nfluentei culturale a ideilor din Franța asupra popoarelor cari au venit în atingere cu ea în timpul lui Napoleon, sau războiului de liberare (și pregătirii lui) purtat de Germania ca să scape de jugul napoleonian. Dintre războaie vom aminti, la singuraticile popoare, pe cele cari au avut o influență hotărâtoare asupra dezvoltării culturale și politice, apoi pe cele purtate pentru libertatea națională și religioasă.

6. Când e vorba de un eveniment mai însemnat, care privește deodată două sau trei popoare ori state, el se va trata la Istoria poporului, pentru care a avut urmări mai mari. Altminteri cădem mereu în greșala de-a face prea multă Istorie franțuzească, cum fac cei ce se iau după modele franțuzești, sau prea multă germană, luându-ne după izvoare germane.

7. Un loc mai larg trebuie să se dea istoriei *muncii*, începând din evul vechiu până în zilele noastre. Poporul român e compus din peste 80 la sută *țărani*, dar despre ei abia se amintește, cu țărăita, în Istoria noastră! Tot așa

stă lucrul cu Istoria tuturor claselor sociale *producătoare* la toate popoarele. Să nu uităm, că existența popoarelor, de acum înainte mai mult ca oricând, o asigură numai eforturile mari pe terenul *muncii*, materiale și intelectuale.

8. La Istoria timpului nou să dăm mai multă atențiune istoriei popoarelor *vecine*. Noi înșine ne-am recunoscut adeseori păcatul de-a cunoaște mai bine, cel puțin în privința amănuntelor, istoria Franței și peste tot a popoarelor apusene, decât a Bulgariei, Serbiei, Rusiei, Austro-Ungariei și — până în 1918 — chiar și Românilor de sub jugul străin. Numai cunoscând bine trecutul vecinilor noștri, îndeosebi felul cum s'au dezvoltat raporturile lor cu noi, vom ști la ce ne putem aștepta dela ele în viitor.

9. Părți din Istoria Românilor vom intercala în Istoria universală numai acolo, unde se poate, *fără siluire*; altminteri dovedim că nu am înțeles indemnul dat pe vremuri de profesorul Ionescu-Gion. Se va arăta deci numai întrucât unele evenimente din Istoria Românilor au fost influențate de evenimente mari istorice din afară de hotarele țării noastre. Să nu uităm, că Istoria Românilor se predă *după* cea universală.

10. Să evităm amănunțele seci, fie nume proprii, fie date cronologice și fapte de puțină însemnătate, căci pe toate elevul se grăbește să le uite; afară de aceea ele rețin dela aprofundarea etică a materiei și prin aceasta Istoria își perde caracterul ei de factor educativ.

(Va urma).

Victor Lazăr,

Prof. Școala Normală — Cluj.

Imnul copiilor

Ce se cântă în școlile americane
din Statele-Unite.

„Eu sunt copil. Sunt cea mai nouă și cea mai veche instituție din lume. Eu moștenesc pământul când vin pe lume, iar când mă duc îl las copiilor cari vin după mine. Datoria mea e să las pământul mai bun de cum l'am găsit. Dimpună cu milioanele de frați și surori mi-ași împlini bine datoria aceasta, dacă lumea nu ne-ar chinui cu nepriceperea ei. La început am nevoie de lapte bun, de aer sănătos și de joc. Mai târziu îmi trebuie școli bune, ca să mă pregătesc serios pentru viață. Vreau să trăiesc. Vreau să râd, să mă joc, să iubesc și să muncesc. Vreau să ascult cântece frumoase, să citesc cărți bune, să văd tablouri frumoase. Vreau să contruiesc case drumuri, căi ferate, mașini. Vreau să alerg prin pădure și să mă scald prin gârle. Vreau să mă joc cu zăpadă. Eu sunt trecutul, prezentul și viitorul. Ușurați-mi călea și vă voi ajuta la rândul meu. Eu sunt speranța voastră : eu sunt copilul...”

Sufletul (Spiritul)

Cercetările cosmologice asupra universului și cercetările biologiei asupra vieții, ne duc la a admite credința într'un Dzeu. Ce e materia? Un răspuns mai satisfăcător nu-l putem avea decât acela că ea ar fi de natură spirituală. Care e origina vieții? O inteligență cosmică superioară celei omenestii. Dar admitând un Dzeu ca spirit, se pune întrebarea: există spirit? Creștinismul admite existența unei lumi spirituale — deci și a unui Dzeu mai presus de lume. Așa fiind, raportul între știință și religie se menține.

Concepția materialistă susține că singura realitate e materia. Viață și suflet se explică prin conexiunea forțelor cunoscute ale materiei: chimice, fizice și mecanice. — După această concepție: 1) spiritul e o mișcare a materiei; 2) un produs al materiei sau 3) un proces produs odată cu cel fizic.

Primul punct al unor materialişti: spiritul e o mișcare a materiei, a fost susținut și de filozoful grec Heraclit care spunea că focul e o materie însuflețită, din care s'a format apa și pământul. Stoicii spuneau și ei că realitatea e corporală. Procesele psihice sunt privite ca funcțiuni ale materiei, ca o formă deosebită a mișcării, sau confundate cu cele fizice. Ele nu pot avea loc fără existența unui creier care le produce. Raportul dintre procesele psihice și creier ar fi ca acela dintre fiere și ficat sau urină și rinichi.

După Haeckel — sufletul e „acțiunea” psihoplasmei sau neoroplasmei, care-i „substanța sufletului”. — Dovezi pentru sprijinirea acestui punct de vedere materialist sunt: 1) baza cunoștinței noastre e cea prin simțuri. Ceea ce percepem prin simțuri e real, deci materie; 2) Baza proceselor sufletești e fizică, materială. „Orice proces sufleteș e însoțit de un proces fiziologic” și „nimic n'a fost în minte ce n'a fost mai întâiu în simțuri.” — Sunt lumi ce duc o viață fără spirit, fără conștiință. Spiritul depinde de natura corpului în care trăește. Nașterea și dezvoltarea sufletului și corpului se face deodată și sunt într'o dependență aproape perfectă. La animalele unicelulare, procesele psihice se confundă cu cele ale plasmăi. Prin evoluție, făcându-se diferențierea țesuturilor și organelor, apăru ca deosebită și viața spirituală. Această viață spirituală nu era în toată plasma unicelularului ci numai într'o parte a ei și pe care Haeckel o numește „psihoplasma”. Apărând sistemul nervos, prin evoluție, „psihoplasma” deveni neoroplasma. Creierul devine aparatul sufletului, asemenea unui aparat telegrafic. Aci se dezvoltă conștiința. După unii fiziologi, ca Flechsig, s'au localizat în anumite părți ale creierului, diferitele procese sufletești. Broca spunea că centrul vorbirii e în circumvoluția a treia a emisferului stâng al creierului. De gradul de dezvoltare și structura creierului depinde gradul de viață conștientă al omului. — Experimental se

dovedește această dependență a sufletului de corp. E de ajuns să urmărim omul în dezvoltarea sa dela naștere și până la moarte și ne vom convinge de acest adevăr. Mulți zic că boala sufletului e boala creierului. — Vom da un exemplu pentru a face mai clar acest punct de vedere materialist. De la lumea din afară primim impresiuni (excitațiuni), „suntem atârtați” zice poporul. Prin nervul periferic ce se găsește în fiecare organ de simț, procesul produs de o excitație e dus la creier, determinând o schimbare, în așezarea moleculelor cerebrale. Acești nervi se numesc senzitivi (de simțire) — transmițători de știri — ca să zicem așa — de la periferie la centre.

La creier, procesul nervos, ce se naște prin excitația de la periferie, dă naștere senzației — care poate fi: vizuală, auditivă, etc, după organul prin care am fost excitați. Cum se produce această transformare a procesului nervos cerebral în senzație — e o chestiune la care nimeni nu poate răspunde. Materialiștii zic, conform legii conservării energiei — că senzația și orice proces sufleteș nu e decât echivalentul transformării energiei mecanice, fizico-chimice. De la creier prin nervii motori sau de mișcare — sau transmițători de ordine, se produce o descărcare musculară, descărcând forța energetică aci îngrămădită. — Iată deci creierul — aparatul telegrafic redus al sufletului.

Din oricare punct de vedere, materialist, am privi chestiunea, ca: 1) Spiritul e materie sau o mișcare a ei; 2) sau un produs al materiei sau 3) că suflet și materie s'au născut odată și se produc odată, având aceeași cauză de mișcare, excitația din afară — explicația lor se reduce la aceea că suflet și materie provin din aceeași cauză, care e pur materială.

Dar ce e materia? Care e natura ei? nu ni se spune. Deci ipoteză, credință.

Totuși credința într'un D-zeu Spirit nu e distrusă. creștinismul rămâne în picioare, ca și raportul între știință și credință. Iată două lucruri ce nu se pot reduce, dar care se pot concilia: credința și știința. Atât timp cât știința nu ne poate spune în ce constă materia și sufletul, credința rămâne, ca o mângâiere, ca o înăvire, ca o mântuire chiar pentru cel, ce vrea să ne explice și să ne arate în ce constă absolutul! O explicație însă vom încerca să dăm.

Critica acestei concepțiuni.

Se confundă de către materialişti procesele sufletești și fizice, deducându-le unele din altele și explicându-le — în chip mecanic, ca petrecându-se după aceleași legi fixe și necesare.

Fenomenul de excitație poate fi și o idee, o simțire, ce poate provoca o acțiune. Creierul nu e numai un înmagazinător de energie ci și un transmițător de energie. El poate fi și un substrat al fenomenelor dar și un ordonator al lor.

Fizicul numai prin fizic se poate influența, și sufletul pe suflet, dar prin corpul prin care-i și dovedim existența în alții. Un suflet și un corp universal cum zic umanitariștii (socialiști, anarhiști, comuniști) se poate, dar prin unirea sufletelor individuale, puternic cultivate, spre acest scop; însă aceasta se poate în mod evolutiv; nu prin distrugere, (prin revoluție), a tot ce e ordine și viață națională, se poate ajunge la o singură turmă și un păstor! Nu, ci prin colaborarea tuturor, către acest singur scop, ideal, comun, se poate ajunge; până atunci fiecare individ, ca și fiecare popor, trebuie să se prepare destoinic, pentru a aduce astfel de contribuțiuni. Dar oare, muncind și suferind pentru națiunea ta, nu muncești și suferi pentru omenire? nu pentru omenirea întreagă, pe care direct sau indirect o ajutăm fiecare, ci pentru una mai mică, pentru o parte din ea, națiunea ta? Ceaiul chinezesc folosește multora de pe glob, ca și invențiile unora. Și, oare, cel ce iubește omenirea și n'ar iubi patria, n'ar fi asemenea lui Păcală care trimis s'aducă un car cu lemne și ne putând sau

ne voind, spunea că vrea s'aducă pădurea toată? Deci mai întâiu să ne gândim la noi și ai noștri căci prin aceasta vom contribui și la binele omenirii, pe orice teren de activitate ne-am găsi.

Materialiștii zicând că sufletul e materie, ar însemna ca el să aibă aceleași proprietăți ca și corpurile materiale: lungime, culoare, formă etc. ceea ce nu e.

E imposibil unui materialist să ne arate cum se nasc procesele sufletești din cele materiale — adică din ceva pipăibil în ceva nepipăibil, nevăzut, dar perceput cu simțul interior, conștiința. Cum se transformă o mișcare nervoasă, cerebrală, într'o senzație, sau sentiment, asta nu se poate ști.

„Putem auzi cuvântul, care exprimă o gândire, putem vedea pe omul care l-a exprimat, putem demonstra creerul care l-a gândit, însă cuvântul, omul și creerul nu sunt cugetarea“, zice Wundt. După acest mare filozof german, „e absurd din punct de vedere științific a spune că procesele sufletești sunt funcțiuni ale creerului“.

(Va urma.)

Stan Dragnea stud. în filosof.

Folosul învățământului alternativ și continuativ.

Țara noastră este și va fi încă multă vreme stat agrar, — prin urmare conservativ — dar bogățiile solului, subsolului, munților, șesurilor și apelor ei, ne dau cheazășia de a putea deveni în scurt timp și o țară industrială și comercială și mai ales și civilizată dacă vom înființa școli suficiente de toate gradele și dacă fără școală primară și învățător nu va rămâne nici cel mai îndosiat cătun.

Școli am putea zidi în timp relativ scurt, în toate satele, dar pentru a putea recruta puteri didactice pregătite și în număr suficient, trebuie timp. Cumpănind bine lucrurile, cu toate lipsurile momentane ce întâmpină instrucția noastră primară, am putea face un enorm salt, prin introducerea învățământului alternativ și continuativ de care m'am mai ocupat și în „Focea Școlară“ din Blaj Nr. 4—1920, și în „Învățătorul“ Nr. 4—1919, etc.

Învățământul alternativ și continuativ este de mai multe feluri. Voi prezenta aci o combinație care nu va produce nici cea mai mică sguduire în mersul normal al învățământului de până acum, putând primi școlari în tot anul la vârsta de 7 ani, unitar și fără a reduce clasele și orele de prelegere a studiilor de interes general (adică cu 28 ore la săptămână), și anume:

Clasele I i se va preda materialul normal (independent) iar celelalte clase se vor împerechea

câte 2, cl. II—III, cl. IV—V, și cl. VI—VI, cărora li se va propune materialul prescris de programa analitică, alternativ, astfel:

În anul școlar începător cu nr. cu soț, (1922—23, dec.) clasele împerechiate vor învăța materialul prescris de programa analitică pentru cl. cu soț, anume: cl. II—III, materialul cl. II; cl. IV—V, materialul cl. IV; cl. VI—VII, materialul cl. VI iar în anul școlar, 1923—24, cl. II—III învăță materialul prescris pentru cl. III; cl. IV—V, materialul cl. V și cl. VI—VII, materialul VIII. Pentru o mai bună înțelegere, în programa analitică, clasele cu soț, vor mai purta adaosul literei a, iar clasele fără soț, litera b. Practica se vede din tabela ce urmează:

1922—23	1923—24	1924—25	1925—26
I	I	I	I
II—IIIa	II—IIIb	II—IIIa	II—IIIb
IV—Va	IV—Vb	IV—Va	IV—Vb
VI—VIIa	VI—VIIb	VI—VIIa	VI—VIIb

Continuitatea învățământului va consista în aceea că școlarii din cl. IV—VII vor cerceta școala numai înainte de amiază, putând folosi părinților după amiază, la gospodărie, evitându-se astfel și absențele. După amiază ar frecventa

școala clasele I—III. Astfel învățătorul va avea prezente tot câte 2 clase.

Orarul pentru școlile cu 1 învățător ar fi:

Obiectul	I	II—III	IV—V	VI—VII	Suma
Religiune	1/2	1/2	1	1	3
L. rom	2	2	2	2	8
Aritm. g.	1	1	1	1	4
Intui. Geogr.	1	1	1	1	4
Ist. Inst. civ.	—	—	1	1	2
Ist. nat. econ.	—	—	1	1	2
Fizică chim.	—	—	1/2	1/2	1
Des. luc. m.	1/2	1/2	1/2	1/2	2
Cânt. gim.	1/2	1/2	1/2	1/2	2
Total					28

Când în orele libere e timp frumos, se va propune lucru manual și gimnastică iar când plouă și e frig, cânt și desemn. Ar fi de dorit ca programa analitică să se modifice conform principiilor susținute de propagandistii școlii active. (în deosebi clasa I are un material prea vast).

Mintul Gherlei la 20. Dec. 1922.

Ioan Roman,
înv. dir.

Congresul profesorilor secundari.

În zilele de 16, 17 și 18 Ian. va avea loc în Cluj, congresul general al profesorilor secundari. Cu această ocazie se vor lua în discuție pe lângă condițiile actuale ale situației morale și sociale ale profesorilor și problemele referitoare la reorganizarea învățământului secundar.

Cum reforma învățământului secundar e tocmai acum în studiu, comitetul central al „Asociației generale a profesorilor secundari în România” a intervenit pe lângă guvern, să aștepte rezolvarea ei, după discuțiunile ce vor avea loc în acest congres.

Această cerere ne arată și cu această ocazie, deosebita dragoste și solitudine ce o manifestă profesorii secundari pentru școală și viitorul ei.

Nu ne îndoim că Ministerul școlilor, care a arătat că e condus de un spirit larg democratic și în alcătuirea acestei reforme, va lua în considerație părerile expuse la congresul profesorilor de licee.

Dorința de a vedea cât mai bine organizat învățământul în liceele noastre, au făcut de altfel pe profesorii secundari să admită la discuțiile lor și pe profesorii cari nu fac parte din asociație.

Încă o dovadă că profesoriimea înțelege că pentru propășirea culturală a țării, interesele particulare trebuiesc lăsate la o parte. Grija de binele școlii trebuie să adune fără nici o deosebire, pe toți profesorii țării românești la congresul care va avea loc în orașul nostru.

Ca unii cari suntem și noi interesați deopotrivă la progresul școlii române, vom urmări cu toată grija congresul fraților noștri de apostolat.

Învățătorul-Director.

În acest articol mă voi ocupa pe scurt de felul cum trebuie să fie în școală un învățător director. Importanța rolului său ca atare se evidențiază mai ales la școlile cu mai multe puteri didactice. Din faptul, că el este „*primus inter pares*”, dela început apare delicatetea poziției sale față de ceilalți colegi ai săi. Regulamentul și chiar legea îi asigură directorului atribuțiunile cunoscute, în aplicarea cărora însă trebuie el să caute calea cea adevărată pentru a conduce școala și învățământul, pentru a și canaliza eventualele porniri ale colegilor săi. Dacă unui preot, păstor sufletesc al unei turme de credincioși, îi sunt asigurate prin lege atribuțiuni și chiar privilegii, totuși Pastorală îi oferă un singur mijloc, care duce la scop sigur: tratarea oricui după individualitatea lui. Astfel și învățătorului pedagogia practică îi recomandă mai multe rețete. Toate acestea însă trebuiesc să fie aplicate — fiind

vorbă de inv.-dir. — de nota personalității lui, care prin o conduită plină de tact ajută efectiv la atingerea scopului.

Învățătorul-director are responsabilitatea pentru bunul mers al învățământului și al administrației interne a școlii. Pentru ca să poată răspunde acestor cerinți, în mod adevărat, mulți iau calea cea mai ușoară: se țin cu strictețe de regulament și pretind observarea lui cu aceeași strictețe dela colegii lor. Acest procedeu dă naștere adese-ori la mari neînțelegeri și la incidente regretabile în sânul colegilor. Dacă însă e prea îngăduitor, în îndeplinirea datoriei, se pot ivi iarăși neajunsuri și greutăți de cari trebuie să răspundă. Într-o astfel de extremă, trebuie aleasă calea de mijloc, a prudenței și a tactului, pentru ca nimeni să nu se simtă jignit, satisfăcându-se astfel și obligațiunile regulamentare. Câteva exemple: inv.-dir. formulează toate pro-

punerile concrete privitoare la bunul mers al învățământului înaintea conferinței. Nici odată să nu apară că ar voi să-și impună voința — afară de cazul că i s'ar aduce obiecțiuni ridicate din motive răutăcioase — ci după o discuție temeinică să lase a fi ridicate la valoare de hotărîre părerile cele mai sănătoase și mai potrivite cu interesul învățământului. Altul: Inspecțiile lunare au ca rezultat un material critic care trebuie să formeze obiect de discuție obiectivă în conferința lunară. Dacă și aici observă regula sus amintită, rezultatul este de sigur un câștig pentru învățământ. Inv.-director nu trebuie să apară niciodată înaintea colegilor lui ca un izolat căci atunci nu este privit cu respect. Dimpotrivă, *colegialitatea*, nu cea prefăcută și convențională, ci cea din suflet, aduce cu ea respectul. Iar dacă este — cum am zis — primul între colegii săi, aceasta înseamnă că e primul și în îndeplinirea datoriilor. Inv.-director, care e model în această privință pentru colegii săi, va face prin acest fapt, nu numai ca ceilalți să-și îndeplinească cât mai bine datoriile, dar își va câștiga prin aceasta mai mult decât respectul: *autoritatea*.

Dacă va pune toată puterea lui de muncă în îndeplinirea acestor datorii și va căuta cu voință fermă să-și ajungă scopul urmărit, autoritatea lui va crește, și va fi o cheazășie indiscutabilă pentru ajungerea scopului final: *bunul mers al învățământului*.
Em. Eremie.

Posta Administrației.

Livia P. Pecica. S'a sistat.

Aurel I. Zlatna: S'a luat la cunoștință.

Scoala norm. de băieți, Timișoara. Rev. se expediază cu No. 1— an. IV.

Rev. școlar T. Mulțumim pentru concursul dat. Tabloul celor nou numiți și transferați nu s'a anexat la adresa No 2258—1922.

I. M. R. Dacă Dvoastră credeți că munca și necazurile de tot soiul ce le avem cu editarea acestei reviste trebuiesc răsplătite și dacă socotiți că această revistă ne este de vre-un folos, atunci trimiteți abonamentul.

T. Zăgrean Năsăud. Primit cu mulțumită lei 2725.

Rev. școlar Sibiu: Mulțumim pentru concursului dat.

L. Veza: abon. achitat; dacă vă lipsește din colecție cereți întregirea numerilor.

*

Invităm pe abonații vechi să-și reînnoiască abonamentul pe anul 1923, rugând tot odată pe dnii casieri ai secțiilor județene ca sumele încasate pentru abonamente să le trimită la destinație. Este o datorie morală a tuturor celor cari au primit „Invățătorul“ să ne achite sumele ce ne datoresc.

Pentru colegii noștri.

Sporirea abonamentului. Din cauza scumpirei excesive a hârtiei și a tiparului, suntem nevoiți, începând cu acest număr, să ridicăm prețul abonamentului la revista noastră, de la 50 lei, la 100 lei anual. Abonații, cititorii și prietenii noștri, trebuie să știe că nici cu prețul acesta nu putem acoperi toate cheltuelile de apariție, căci și hârtia, și tiparul și cheltuelile de expediere ale revistei s'au **întreținut și împătrit** de la data apariției revistei și până astăzi. Trebuie să se știe iarăși că ne luptăm din greu și facem jertfe grele pentru ca să putem scoate revista mai departe, și credem că nimeni nu ne va lua în nume de rău această urcare a abonamentului.

Ținem totodată să amintim că avem de primit de la foarte mulți abonați, pe ani în urmă, plata abonamentului și cu adânc regret constatăm că nici până astăzi nu avem un indiciu că lucrurile se vor schimba. De aceea ne facem o datorie să atragem atenția, pentru prestigiul însuși al corpului învățătoresc ardelean, ca toți abonații noștri să se grăbească a fi la timp cu plățile datorite.

Nu facem nici o vină nimănui; știm că vremurile sunt grele, că leafa de-abia ajunge pentru existență, că mulți dintre colegii noștri nu și-au primit încă nici azi drepturile lor pe 2—3 luni în urmă.

Am intervenit la locurile competente ca lefurile să se plătească măcar acum de Sărbători, și avem făgăduială că plata lor se va face pe viitor la timp.

Rugăm pe toți deci, să trimită **de urgență**, atât abonamentele în restanță, cât și pe cele noi, administrației revistei, pentru a putea face față nevoilor mereu crescânde ale revistei.

Neputându-ne închipui ca înșiși învățătorii să-șiucidă prin nepăsare, singura lor publicație oficială, nădăjduim că glasul nostru nu va răsuna în pustiu.

*

Pentru trimiterea regulată a revistei, rugăm pe toți abonații cari și-au schimbat domiciliul să binevoiască a comunica acest lucru administrației revistei.

CRONICA

„Invățătorul“ urează de Sf. Sărbători, tuturor cititorilor, voe bună și petrecere frumoasă.

*

Acțiunea pentru construirea școlilor primare. Revista noastră a relevat opera actualului ministru al Școalelor, pentru ridicarea culturală a țărănimii.

Am arătat astfel cum din cauza actualei situații financiare a Statului care nu permite guvernului să suporte cheltuielile necesare clădirilor de școli, Ministrul școalelor a cerut concursul populației dela sate, care înțelegând importanța mare a învățământului școlar a putut prin contribuțiuni benevole să și clădească 2000 de școli până acum; iar alte 1700 fiind încă în lucru.

Opera culturală săvârșită în vechiul Regat merită toată lauda și roadele ei vor fi cu atât mai binevenite, cu cât exemplul dat de țărani din vechiul Regat va prinde rădăcini și în provinciile alipite, unde se simte așa de mult nevoia propagării limbii și culturai românești.

Ținuturile dela graniță, unde contactul cu streinii e mai apropiat, sunt tocmai cele mai lipsite și de învățători și de localuri suficiente pentru predarea învățământului primar.

De aceia îmbrățișăm cu toată căldura măsura pe care a luat-o Ministrul școalelor, de a clădi cu ajutorul populației, școlile necesare învățământului la sate.

Acțiunea pentru construirea școlilor primare în Ardeal a și început și după cum aflăm din „Solidaritatea“ ce apare la Arad, o conferință a și avut loc la prefectura din Arad între autoritățile locale, dându-se instrucțiuni primilor pretori pentru formarea de comitete școlare în toate comunele.

Din aceste comitete vor face parte toți intelectualii satelor: preoți, învățători, secretari comunali, primari și țărani. Comitetele vor avea grijă să colecteze sumele necesare pentru construirea clădirilor școlilor primare.

Nu ne îndoim că populația satelor, dându-și seamă de importanța școlilor pentru viitorul copiilor lor, va da tot îndemnul moral și concursul ei material pentru a și clădi școală în fiecare sat; satisfăcând prin aceasta nu numai interesele ei proprii, ci și pe ale țării.

O pildă vrednică de urmat. Bogătașul Vasiliu dela Ploiești, cunoscut pentru bine făcările sale, a dăruit ministerului de instrucție douăsprezece milioane de lei pentru a clădi un mare cămin studentesc la București.

Actul dlui Vasiliu este atât de frumos, de o generozitate atât de largă, încât ne plecăm în fața lui ca în fața unei fapte pe care realitatea

vremei aproape n'o mai cunoaște.

Căci astăzi apriga dorință de câștig, lupta din ce în ce mai dârză pentru existență, a înăbușit în societate mila și a frânt aripile oricărui elan generos. Și totuși niciodată n'a fost mai multă nevoie de milă, de bunătate, de solidaritate și de generozitate ca acum. Fiindcă tocmai acest formidabil „strughe for life“ care este viața modernă, creiază nenumărata armată a nenorociților neînarmați pentru luptă.

Dar în afară de aceste considerații umanitare darul d. Vasiliu înseamnă și o faptă culturală pe care trebuie s'o prețuim cu atât mai mult cu cât ea înseamnă și o pildă și o muștrare. Înseamnă o pildă pentru toți și o muștrare pentru aceia cari nu dăruiesc nimic din prisosul averei lor.

Sunt la noi oameni cari cheltuesc milioane cu politica, întreținând agenți și cumpărând conștiințe; sunt la noi oameni cari risipesc în streinătate sau în țară bani atât de folositori pentru a acoperi atâtea mizerii sau a veni în sprijinul statului solicitat din atâtea părți. Pentru toți aceștia actul dlui Vasiliu constituie o muștrare din care voim să credem că vor învăța ceva.

Miliardarii americani se întrec în donațiuni pentru cultură și în acte de binefacere. Sunt în America societăți de binefacere cari dispun de sume formidabile strânse din darurile acestor miliardari. Sunt universități, școli, institute de știință întreținute de acești faimoși regi. Mii de tineri din cari se va recruta mâine armata științei, se formează în aceste instituții de cultură.

În mai mic, desigur lucrul se poate face și la noi. Căci și în țara noastră sunt destui oameni cari dispun de averi mari. Și este și la noi o mare nevoie de carte și energii culturale. Atâtea forțe sunt pierdute la noi pentru cultură din lipsă de mijloace.

Dania făcută de dl Vasiliu împlinește o parte din acest gol. Ar mai trebui multe fapte ca aceea a dlui Vasiliu pentruca să se înlesnească expansiunea științei și a culturai românești. S'ar găsi totuși oameni cari să le facă, dacă ei n'ar fi surzi la chemarea culturai. Pe aceștia i-am dori mișcați de frumusețea faptei dlui Vasiliu. E un îndemn pe care nu l'am voi fără urmare.

*

Contopirea „Astrei“ cu „Liga Culturală“ „Neamul Românesc“ ne aduce știrea că „Liga Culturală“ a adresat „Astrei“, propunerea unei acțiuni culturale comune, care ar putea merge până la contopirea celor două principale organizații culturale românești. Nu știm cum va răspunde „Astra“ propunerii „Ligei Culturale“. Atmosfera care a domnit la Sibiu cu prilejul alegerii noului prezident al „Astrei“ ne cam împiedică de a face prognoșticiuri optimiste.

La unii din membrii „Asociației“ de la Sibiu

perzistă încă ideea că „Astra“ trebuie să rămână o organizație culturală provincială a Ardealului. Se comite astfel greșeala de a se lipsi cultura românească, care este una și aceeași pretutindeni între hotarele întregite ale României, de sprijinul efectiv al unei puternice asociațiuni culturale, cum este „Astra“. Imprejurările în care a luat naștere această asociație și condițiunile de dezvoltare cari îi impuneau un scop final bine determinat, au dispărut odată cu atingerea scopului. Activitatea „Astrei“, până la unire nu poate fi socotită ca o tradiție culturală deosebită de tradiția culturală a întregii românimi, deci nimic nu îndreptățește, acum când condițiunile de manifestare sânt altele și când „Astra“ trebuie să-și caute o nouă conduită de viitor, încătușarea acestei puternice asociații culturale în cadrele de activitate restrânse ale unei singure provincii românești.

În orice caz propunerea „Ligei Culturale“ va clarifica o situație îndoielnică.

Unificarea societăților culturale din țară este

o chestiune de importanță pentru dezvoltarea noastră culturală în viitor. Statul sleit de eforturile făcute cu un războiu care a întrecut cu mult puterile noastre și împovărat cu atâtea probleme de primordială însemnătate pentru așezarea noului nostru organism administrativ, va fi încă multă vreme incapabil să dea tot concursul de care avem trebuință la înlesnirea îndrumării culturale în viitor. Nădejdea principală rămâne prin urmare la inițiativa privată și desigur cele mai indicate a lua frânele carului nostru cultural sânt puternicele asociațiuni culturale, „Liga Culturală“ și „Astra“ în primul rând. Acestea însă au absolută nevoie de o adaptare la cerințele și condițiile vremilor noastre, iar mai presus de toate de o conducere unitară care să dea toată garanția solidității de acțiune.

Si aici vedem toată marea importanță a propunerii făcută de „Liga Culturală“ suratei sale de la Sibiu. Va înțelege oare și „Astra“ acest lucru ?

Cărți, reviste, ziare.

„Miresme din Stepă“, poezii de Ion Buzdugan, editura literară a Casei Școalelor, București 1922. — Basarabia, pe care mulți se obișnuiseră s'o creadă pierdută pentru românism, dă acum, prin volumul dlui I. Buzdugan, cea mai categorică desmințire acestei greșite credinți. Poetul provinciei de peste Prut, unul dintre cei mai de seamă poeți ai Basarabiei, ne vine cu o poezie înățătoare în cea mai înaltă accepție, cu un ritm perfect în aceste vremuri de literatură desfrănată, și cu o religioasă inspirație. Pământul roditor și bun, stepa, viile, primăverile, toamnele, tot — în sfârșit — ce este mai autentic românesc, a inspirat poetului Buzdugan imnuri românești, minunate atât în privința limbii cât și a inspirației.

Cu acest volum, provinciile unite cu vechea Românie au adus o nouă dovadă a românismului lor. După Bucovina și după Ardeal, care l-a dat dela unire încoace pe poetul de o nouă inspirație dl Blaga, Basarabia vine și dă literaturii românești pe un scriitor de cea mai românească speță, român și în inspirații și în exprimare. I se va face, firește, o primire cu atât mai bună, cu cât acest scriitor al românilor din provincia batjocorită vine ca să reia tradiția frumoasă, întreruptă de-un deceniu încoace, a literaturii românești adevărate. Întâiul care a consacrat volumul basarabeianului I. Buzdugan — d-l Nicolae Iorga — a și remarcat aceasta în revista craioveană „Ramuri“.

„Este în acest volum — spune d-l Nicolae Iorga — o noutate de senzație, o frescheță de expresie, o tinerețe de grai care fixează d-lui Buzdugan un loc cu totul deosebit între poeții cari cred că se poate scrie fără a face pe ne-bunul... O întreagă serie de frumoase imnuri vă-

desc o profundă iubire de țara cea mică și de țara cea mare. Dar meritul acestei poezii nu se oprește aici: o filosofie panteistă, de sete a confundării cu natura, se desface din priveliștea acestor lumi iubite și astfel scriitorul ar dori, cum spune în largi versuri de armonie:

„Să mă renasc un fir de iarbă verde
și să mă leagăn lin sub vântul veii calde“.

Cine vrea să cunoască din Basarabia realitatea frumuseților ei felurite și să vadă ce se poate desface ca poezie din fiasca iubire către dânsa; cine vrea să-și dea sama de ce poate da amestecul adânc între tradiția sănătoasă a literaturii noastre vechi și între sufletul de spontanee trezire la manifestări literare al unui om pe care viața în centrele mari nu l'a obosit și nu l'a pervertit, să ia în mână această carte de o particulară sugestie.

Nu-i va părea rău. Sunt frumuseți nouă care se adaugă limbii românești“.

D-l Nicolae Iorga ne mai înștiințează că acum doi ani a scris pentru volumul acesta o prefață, care s'a pierdut prin birourile editurii Casa Școalelor. Este într'adevăr un păcat această neglijență din partea editurii.

*

„Legende istorice de pe pământul României“ este titlul unui modest volum publicat acum, la Cluj, în editura „Ardealul“, de d. Victor Lazăr, prof. la școala normală din localitate. Broșura e tipărită frumos cu ilustrațiuni reușite, e scrisă cu suflet și într'o limbă românească corectă. Istoria neamului se poate cunoaște din ea, mai lesne și mai cu drag și este indispensabilă oricărui dascăl conștiințios.

Literatura copiilor. Avântul luat de câva timp de cărțile noastre, cari apar acum într-o proporție îmbucurătoare față de seceta care a urmat războiului, s'a întregit cu apariția a o seamă de cărți destinate copiilor, cărora după cum se vede, a început să li-se dea o atenție mai mare astăzi. Avem acum reviste speciale pentru copii, cărți deasemenea pentru ei și este îmbucurător că părinții apreciază inițiativa acelor cari se stăduesc să inițieze în ale culturii pe copilași.

În rândul cărților pentru copii apărute de Crăciund, înregistrăm cu plăcere: „100 e poezii pentru copii“, de G. Budu, și „Păsărele și Păpuși“, de Florian Cristescu, apărute amândouă în editura „Cărți românești“. Sunt o lectură cu metodă, amuzantă, pe înțelesul copiilor și părinții vor face odraslelor lor tinere un frumos dar de Crăciun dându-le această lectură în stare să satisfacă trebuințele de intelectualizare ale micului tineret.

*

„**Gândirea**“ Anul II. No. 10, București. Revista de intelectualizare, atât de indispensabilă vremurilor acestora de lectură superficială, „Gândirea“ pornită anul trecut dela Cluj de un brav ostaș al scrisului — Cezar Petrescu — mutată la București în ziua încoronării, simbolizând parcă prin aceasta o nouă centralizare a forțelor românești intelectuale, își verifică și în acest număr dreptul la admirația de care a fost totdeauna înconjurată.

Avem în acest număr un articol al diui Adrian Maniu, despre restaurarea celor distruse în noi de război. „Am cunoscut pe un bătrân, care nu a vrut nimic, decât să adune cărți și să le dea. (Sămânță căzută pe piatră). Azi nimeni nu mai citește. Azi pentru nimeni nu mai e gând... Altul, un copil, era crud de ani și fraged la inimă, a venit să mă întrebe, cum ar putea să se ducă la sate și să *predice țaranilor alfabetul!* Înțelegeți? Imi vorbea de un voluntariat cultural... Pe urmă am cunoscut un medic. Acesta credea în religia sănătății. Din sat în sat încerca să tămăduie poporul, fără să urmărească nici un câștig. Plângea pentrucă imi arăta, că nu sunt sănătoși oamenii, după cât nici nu știu carte...“

„In aceștia aș fi vrut să cred“ conchide autorul. Sunt apostolii refacerii lumii.

Di Demostene Botez, apreciatul poet al Iașilor, publică o frumoasă poezie iar di Cezar Petrescu publică nuvela „Balul“, din volumul său „Scrisorile unui răzeș“, pus pe piață cu ocazia Crăciunului. Nuvela aceasta, ca și celelalte din volum, îl ridică pe Cezar Petrescu printre întâii prozatori moderni ai noștri. În aceste vremuri de criză a literaturii, „Scrisorile unui răzeș“ înseamnă un stâlp puternic în literatura românească.

Prin nuvela „Amintirea“, di Nicolae Cibin, care ni-a plăcut în paginile „Craifului Nou“ de la Sibiu, își face drum cu cinste în publicistica românească.

Cronica revistei e, ca de obicei, bogată. Sunt

frumoase îndemnurile de sub rubrica: „Regionalism literar“: Un autor nu poate fi socotit mare judecându-l printr'o prismă a regionalismului. Este o greșală neeriată, să consacrez pe cineva — nu după talent — ci pentrucă este „de-al nostru“ sau „de-al vostru“, din provincia noastră, sau a voastră. În literatură, ca și în alte ramuri, principalul e talentul. Urmează: cronici despre romancierul francez Marcel Proust, mort anul acesta, despre Strindberg, despre scriitorul german sârbătorit de curând Gerhardt Hauptmann, etc. Se face o frumoasă primărie cărții pentru popor a „Astrei“ despre Avram Iancu și volumului diui Ștefan Bezdechi dela Universitatea din Cluj, intitulat: „Aristofan și Contemporanii săi“.

Rândurile despre biblioteca copiilor din Cluj sunt de un mare interes, încât le dăm în întregime:

„Sunt și biblioteci, unde se citește. Nu fără emoțione am vizitat una, înființată sub o sârguincioasă supraveghere la Cluj — pentru copii.

Inchipuți-vă o sață, unde nu mai e loc nici în bănci, nici în scaunele din jurul pereților, pentrucă totdeauna e plin, iar Dumineca se strâng chiar peste două sute; copii de unguri și de români, răsfoind cu lăcomie paginile cărților, într'o reculegere și seriozitate, cum numai copiii știu să mai aibă. E o clipă de negrăită emoție să pășești înăbușit dealungul cărților desfăcute pe pupitre, unde din când în când o foare se întoarce tăcut sub mâna copiilor. E sfânta liturghie a gândului, ce începe cu poveștile feșilor-frumoși, alunecă apoi pe luntrea lui Robinson Crusoe și se îndreaptă spre lumea colbăită a cronicilor străbune. Statisticile arată la copii dorul după povestea adevărată a omului.

Cărțile de istorie sunt cele mai citite. Dar înverșunarea „celor mici“ e tragică atunci, când urmăresc să cetească în biblioteca cea bună, cărțile de școală și asta ar putea folosi ca o poveste adevărată pentru cei mari. Copiii nu pot avea cărțile de școală în exemplare îndestulătoare, nici măcar aici.

Problema lor, a celor ce nu au în mizeria socială de azi, loc acasă, cald și liniște, (poate nici pâine), dar vin în azilul învățătorilor, e poate problema cea mai înduioșătoare a vremilor. Și am doți-o desbătută mai deaproape și cu mai mult suflet, de cum o fac dascălii din comisiunile cărților didactice, cari nu mai văd lumea de dincolo de paragrafele regulamentelor, decât prin sticla fumurie a ochelarilor dați după urechile surde“.

*

„**Educația**“ An. V. No 9—10. Revista didactică bucureșteană publică dări de seamă cari privesc în de aproape corpul didactic al României. Se dau în acest număr lămuriri interesante asupra reformei învățământului secundar din Franța, serioase îndrumări pentru alegerea carierei și un raport al comisiei profesorilor secundari despre reforma învățământului secundar.

Acțiunea laudabilă a unei reviste șvabe din Banat. Deși o parte din presa minorității caută prin orice mijloace să răspândească în străinătate știri false cu privire la situația minorităților în România, există ziare și reviste cari îmbrățișează cu căldură cultura românească.

Una din ele este „Von der Heide“ (De pe plaiu), revistă care are strânși în jurul ei pe cei mai de seamă intelectuali șvabi din Banat și e condusă de dl Victor Orendi-Hommenau. În al 10 lea an de apariție, revista „Von der Heide“ a fost și în timpul stăpânirii maghiare, prietenă culturei românești.

Populația germană din Banat grație ei cunoaște pe cei mai de seamă poeți și prozatori ai noștri.

Astfel găsim traduceri din Vasile Alexandri, Mihail Sadoveanu, Eminescu, datine românești culese de S. Fl. Marian, note critice de N. Iorga, etc.

Nu putem saluta decât cu bucurie opera revistei șvabești, care propagând cultura românească între minorități, aduce cel mai însemnat sprijin bunelor relații între noi și ele, grăbind unificarea sufletească atât de necesară pentru toți cetățenii României întregite.

Acțiunea culturală și străduințele consacrate binelui obștesc de către revista din Timișoara ar trebui să fie un exemplu pentru toate minoritățile din Ardeal.

Nădăjdim că bucurându-se de regimul democratic al țării, spre binele lor, ele vor urma cât de curând exemplul revistei șvabești din Timișoara.

*

„Școala Basarabiei“ Anul IV. No. 6, Chișinău. — E o revistă din păcate necunoscută la noi în Ardeal, dar care, în Basarabia, lipsită cu desăvârșire de reviste bune, umple o imensă lacună. Condusă de dl Ștefan Ciobanu, un brav dascăl al Românilor de peste Prut, revista aceasta a adus totdeauna lucruri deosebit de importante pentru școală, lucruri, de cari nu ne putem lipsi când vrem să cunoaștem școala basarabeană. În afară de aceasta, revista aduce îndemnuri și lucruri, cari ar trebui cunoscute și de învățătorimea noastră de aici.

În numărul acesta dl Ștefan Ciobanu își continuă lămuririle despre rostul Românilor din Rusia de azi. Sunt date cari ar trebui cunoscute de toată lumea. Mai sunt în Rusia, în tot lungul Mării Negre, răslețiți ca puii de potârniche, sute de mii de frați de-ai noștri, rămași în mijlocul bolșevismului fără mângâiere, fără un alt sprijin decât țaria lor sufletească de a suferi.

Dl general Scarlat Panaitescu ne dă date interesante despre trecutul militar al Iașilor; dl I. Obadă despre: Organizarea învățământului în Italia; dl P. N. Crihan, despre Jean-Jacques-Rousseau, dl G. Popa despre: Organizarea învățământului în Transilvania.

Din această sumară înșirare a titlurilor celor

publicate de „Școala Basarabiei“, fără a mai pomeni documentatele și bogatele recenzii, înștiințări și cronici dela sfârșit, cititorii noștri se pot convinge cu prisosință despre rostul revistei dlui Ștefan Ciobanu, într'o provincie românească, care, mai mult decât oricare provincie are nevoie de multă lumină și de multă muncă cinstită, aprigă și dezinteresată din partea fruntașilor ei intelectuali.

*

Revista Societății „Tinerimea Română“, ediție pentru învățământului supraprimar, sub direcția dlor A. Lupu Antonescu, C. Moisil și N. S. Dumitrescu, din ministerul instrucțiunii publice. Din cuprinsul bogat și instructiv al revistei remarcăm „Orientare Nouă“, articol semnat de d. A. Lupu Antonescu, tratând despre corigențele dintr'o singură materie. Eo chestiune destul de importantă, întrucât atinge mai mult decât oricare susceptibilitatea părințească. Părinților le vine cu greu să creadă că copiii lor, după ce au obținut notă bună la toate celelalte studii, să fi fost incapabili la o materie. Autorul arată măsurile luate de minister, greșul dat de ele până în 1921 și noua măsură a ministerului, prin care se permite promovarea elevului prin proces verbal dacă a avut notă bună din trei sau patru alte obiecte. Un alt articol tratează despre propaganda comunistă din școală și dă corpului didactic instrucțiuni în privința readucerii elevilor înstrăinați la ideile sănătoase. Din restul revistei se remarcă actele încoronării dela Alba-Iulia, apoi înalta și creștineasca rugăciune a Regelui la Mărășești. Mai sunt articole despre Mihai Viteazu, despre un bătrân profesor dispărut (Irimia Circa) etc.

De un deosebit interes sunt dările de seamă despre reforma învățământului secundar din Franța și despre reforma plănuită în învățământul secundar românesc.

Se publică apoi mai multe probleme de școală, care interesează deopotrivă atât pe profesori cât și pe elevi.

*

„Cultura creștină“, Blaj, anul XI, Nov., Dec. 1922. — Revista blăjană de propagandă creștinească unită este destul de cunoscută în Ardeal, cu deosebire însă în cercurile preoțești. Aduce deseori material interesant, studii filosofice, de istorie bisericească, etc. În numerele acestea se continuă un studiu al d-lui Dr. Ioan Ferent despre Cumani și episcopia lor; un articol al preotului Nic. Brânzeu împotriva adventismului, arătând primejdia ce amenință biserica românească din partea acestei secte. Este o materie, în care d-l Brânzeu s'a specializat cam de mult și despre care a scris lucruri interesante. D-l dr. Izidor Marcu, canonic, are cuvinte frumoase despre îngrijirea pastorală a bolnavilor. Sunt interesante deasemenea cele scrise de revistă despre Take Ionescu. Predicile dela sfârșit aduc îndrumări creștinești frumoase. Intenționat

am lăsat să vorbim la urmă despre articolul „Un bilanț” publicat de d-l dr. Victor Macaveiu în fruntea revistei. Este un articol, care merită o remarcă, întrucât stăruie asupra luptei dintre români și neuniți. D-l Macavei laudă unirea, căci a dat românilor mai frumoase rezultate decât ortodoxia și pornind de aci, după ce afirmă că istoria uniților e o carte deschisă, are cuvinte grele împotriva românilor neuniți, cu cari primește lupta.

Este fără îndoială o luptă inoportună aceasta și dacă am remarcat-o, o facem numai din considerația că România întregită n'are nevoie, astăzi, de lupte fraterne, cari să-i zădărnicească progresul. Dușmănia dintre cele două biserici românești ar avea o singură scuză, dacă s'ar desfășura ca o concurență pe calea progresului cultural și regional.

*

„Transilvania” Anul 53, No. 11—12, Sibiu. În acest dublu număr, revista cea mai veche din Ardeal aduce un bogat material literar, istoric și instructiv și articole inedite ale lui Andrei Bărseanu regretatul președinte al „Asociației pentru cultura și literatura poporului român din Transilvania” (Astra). Se publică discursul I. P. S. Sale Mitropolitului Vasile Suciul rostit la adunarea dela Sfântu-Dimitru dela Sibiu, convocată pentru alegerea noului președinte al „Astreii”. Este deosebit de interesant memoriul lui A. Bărseanu: Activitatea Consiliului Național din Sibiu și studiul dlui Vasile Stoica despre reforma agrară din România. D. Al. Ciura publică „Amintiri despre Iancu” iar d. Aug. Tatar niște note asupra filosofiei românești, cu prilejul apariției cărții dlui prof. univ. Marin Ștefănescu; „Filosofia românească.”

O selectă parte informativă întregește numărul acesta și o bogată recenzie a cărților apărute în timpul din urmă.

*

„Ramuri — Drum drept.” An. XVI, No 47. Revista craioveană de sub direcțiunea Dlui profesor N. Iorga publică la locul principal un articol al dlui N. Iorga cu ocazia apariției volumului de „Amintiri” al profesorului universitar de la Iași, N. Leon, care povestește simplu și atrăgător viața lui de student la universitățile germane și toată viața intelectuală de pe acele vremuri. Dl. N. Iorga relevă însemnătatea unor astfel de memorii, cari vor servi generațiilor viitoare date frumoase asupra preocupărilor noastre, atunci când peste amintirea noastră se va fi întins demult uitarea.

Tot D. N. Iorga publică dovezi asupra „Influențelor dalmato-venețiene în România.”

Restul revistei e numai literatură, dintre ai cărei semnatari se remarcă: Virgil Caraiivan (Bătălia dela Mărășești) și N. Batzaria (Moartea lui Ivo din Scaia), baladă populară sârbească, în traducere.

*

„Flacăra” anul VIII. No. 2, București. — Dl. Al. Șerban publică în fruntea revistei cuvinte înălțătoare despre activitatea de sprijinitor al culturii a A. S. R. Principele Carol. „Marele Lui unchiu a creat Regatul, Marele Lui Părinte a unit toate Româniile și le-a împărțit la țărani; Prințul Carol râvnește să fie Regale strălucit al Artelor și al Științii.”

Literatura publicată în acest număr o semnează dnii: I. Agârbiceanu, Liviu Rebreanu, Cora Irineu (despre poetul creștin al Franței: Francis James), Eugen Boureanu: proză; și Alfred Moșoiu, N. Davidescu, Horia Furtună, Ion Pillat, versuri. În afară de aceste nume cu cari ne-am obișnuit în paginile revistelor de seamă, „Flacăra” ne mai aduce unul: al lui Emanoil Cerbu, reporterul și „poetul” evreu al ziarului bucureștean „Rampa”. Nu pentru aceasta, pentru că dl. Emanoil Cerbu are un nume de împrumut și o altă lege, ci pentru alt lucru ținem să aducem revistei bucureștene mustrări: că face drum în literatură și acestui intrus. Dl. Emanoil Cerbu (cum l-o fi chemând din naștere, nu știm) face parte dintre acei scriitori — evrei — fără inspirație, fără talent, cari ne pocesc limba și strică frumoasa tradiție a literaturii noastre sănătoase, nepătată de toate păcăoșeniile zilelor de azi. Credem c'ar fi timpul să se facă un pic de alegere, azi, când ne plângem de atâta pleavă literară, din pricina căreia nu se mai citește nimic. Cât despre dl. Em. Cerbu, certificatul talentului dsale și l-a dat singur în ultimele trei versuri ce semnează în revista „Flacăra”.

*

„Idea Europeană”. Revista bucureșteană a distinsului profesor universitar C. Rădulescu — Motru, deși săracă în pagini, aduce totdeauna în împărăția literelor românești un puternic suflu de intelectualitate care i-a menținut tot timpul prestigiul de care se bucură la puținii iubitori de cultură adevărată dela noi.

În numărul acesta, un articol al dlui I. Todicescu despre „Parlamentul Muncii”, parlamentul în care să nu se vorbească și certe numai, ci să se și muncească. Dl. Todicescu arată câteva din metehnele corpurilor legiuitoare și câteva leacuri; gruparea în partide subjugă pe alesul poporului intereselor partidelor, fapt care și nimicește inițiativele, inteligența, etc. Pentru aceasta socotește greșită votarea și discuția legilor în massă. „Discuția și votarea legilor trebuie restrânsă între câțiva puțini parlamentari, între specialiști pricepuți. E o tiranie grosolană, ca masa rău voitorilor să lungească discuții deraiate, să saboteze parlamentul, sau ca masa guvernamentală să hotărască soarta legilor cu o majoritate de voturi comandată dinainte și pe neștiute.” — Al doilea: discuțiile să se facă numai între specialiști, fiecare discutând numai ce i e chemat să discute. Al treilea: parlamentul să fie reprezentantul țării; țara să nu mai fie nici partidul cutare, nici celălalt, nici cestălalt. Ne trebuie, spune autorul articolului, un parlamentarism independent.

„Aurora“. E cea mai tânără dintre revistele literare, abia la întâiul număr și apare la Oradea-Mare, la granița românismului, sub conducerea dlui colonel G. Bacaloglu, militarul care s'a retras din armată pentru a lupta cu acelaș entuziasm pe câmpul de bătaie al învățăturii, al literilor. Și 'i cunoaștem și 'i admirăm activitatea. A înființat revista din Orade „Cele Trei Crișuri“, care umple un adevărat gol în părțile marginase apusene ale României. A înființat și cercul „Cele Trei Crișuri“, care ține săptămânal conferințe pentru marile masse ale intelectualilor și celor de jos.

Salutăm deci apariția revistei „Aurora“, cu încredere, cu atât mai mult, cu cât partea însemnată a acestei inițiative este una cu totul nouă: revista apare în două limbi, în românește și uigurește și publică în uigurește traduceri din poezii și prozatorii români, cu gândul de a ne face cunoscuți ungarilor.

Este o inițiativă laudabilă și începutul ne dă toată speranța izbânzii. În numărul acesta ni-se dă în uigurește „Venere și Madonă“ de Mihai Eminescu și în românește poezia lui Petőfi „In suflet simt o teamă cum s'așterne“, în traducerea dlui Oct. Goga.

*

„Fauna“. — De patru luni apare la Cluj o nouă revistă de specialitate. „Fauna“, redactată de dl. Ionel Costin și Francisc Lászlóffi, în românește, uigurește și nemțește, fiind organul asociației crescătorilor de animale mici domestice. „Fauna“ e un organ de utilitate pentru toți acei cari se interesează de creșterea micilor animale de casă. În numărul acesta se publică: o dare de seamă despre „prima expoziție regnicolară“, un anunț de expoziție, considerațiuni generale asupra științelor naturale, a stupăritului, etc. Se publică deasemenea clișee și o parte oficială.

Revista e tipărită în condițiuni tehnice excelente.

*

„Soarele“. Gazetă săptămânală, apare la Chișinău (Basarabia), sub conducerea distinsului novelist Nicolae Dunăreanu, unul dintre puținii scriitori de seamă ai vechiului regat cari după Unirea Basarabiei cu România, au trecut Prutul, pentru a face în provincia moldovenească apostolat cultural.

Ziarul „Soarele“ se deosebește de toate celelalte ziare populare. E scris cu mult suflet, cu multă pricepere, într'o limbă românească vrednică de un scriitor de mână întâia. Se publică în acest ziar articole de îndrumări, literatură cultă și de popularizare, semnată de scriitori distinși, pe înțelesul tuturor. Pentru poporul basarabean, ziarul acesta este mai mult decât o foaie populară, le este un prieten și un sfătuitor cinstit și nu putem decât mulțumi dlui Dunăreanu pentru truda și stăruința lui în nobila idee a luminării populației basarabene.

Insemnări mărunte-

Vorbind la Cronica noastră de actul generos al bogătaşului Vasiliu din Ploești, care a donat pentru studențimea bucureșteană 12 milioane lei, ne arătam dorința și nădejdea că acest gest să fie urmat și de alți oameni cu dare de mână, de cari, slavă Domnului, avem destui în țara noastră! Și se pare că sămânța asvârlită de dl. Vasiliu a căzut pe pământ bun, căci, după dsa, daniile pentru cultură au început să se înmulțească. Astfel, Dl. Vasile P. Popa, din Lugoj, a oferit d-lui rector al universității din Cluj, un fond inițial de un milion lei pentru studențimea clujană; Dl. Tuorache Popescu, din Corabia, a donat un imobil de 3 milioane lei pentru înființarea unui liceu pentru fii de săteni din Jud. Romanați, iar acum de curând, Dl. C. Brătianu a donat 250.000 pentru școlile sătești din Jud. Muscel, Argeș și Vâlcea. Și sperăm că donațiile pentru cultură încă nu s'au terminat.

*

La Rădăuți (Bucovina), s'a ținut zilele trecute un congres politic și cultural al învățătorilor din Bucovina și cu acest prilej s'a pus bazele societății „Frăția Românească“.

*

Ministerul instrucțiunii a numit o comisiune de profesori specialiști dela școlile de surdo-muți din țară, care va elabora un anteproiect de lege cu privire la organizarea învățământului copiilor anormali, precum și programă analitică a acestor școli.

*

În Cluj s'a hotărât întemeierea unui cerc cultural pentru răspândirea limbei și culturii franceze în Ardeal. Cercul poartă numele marelui poet francez Ronsard despre care legenda spune că ar fi scoborât al vestitului ban Mărăcine, plecat cu oaste română la curtea Franței.

*

Universitatea populară din Cluj, despre care am amintit în No. trecut al revistei, își va începe activitatea în ziua de 22 Ianuarie. De la această dată se vor primi și înscrierile.

Cursurile se vor ține în localul Universității de la orele 6 la 8 seara. Deschiderea cursurilor va fi în ziua de 29 Ianuarie 1923 și ele vor dura până în Mai.

Oricine poate să se înscrie. Se vor da certificate de absolvirea cursurilor.

*

Ziarul bolșevic „Isvestia“ arată că școlile rusești trec printr'o criză îngrijitoare. Numărul învățătorilor și institutorilor la 1 Ianuarie 1921 era de 936.000.

La sfârșitul aceluiaș an au rămas 525.000. În primul trimestru din 1922 erau 433.000; actualmente numărul lor nu trece peste 201.000.

279801

Sumarul anului al IV-lea.

N. B. Cifra romană indică numărul revistei, cea arabă pagina.

I. Articole de interes general.

Almășianu Gavril: O nouă instituție a învățătorilor. XI/XII 9.

A. Invățătorul: Constatări din viața noastră. XVII/XVIII, 4.

Bejan Ilarie: Datoria învățătorimii prezente. VI/VII, 7. VIII/X, 12. XI/XII, 5.

Dragoș Mihai: Revistele învățătoarești. VI/VII, 9.

Eremie Em.: Anomalii din vremurile de azi. IV/V, 12.

Iorga N.: Invățătorii și știința neamului. II/III, 14.

Lazăr Victor: Invățătorii și revistele didactice. XI/XII, 2.

Lazăr Victor: Cu toții la muncă! XVII/XVIII, 1.

Puscariu Valer: Educația politică a țărănimii. IV/V, 1.

Suteu Traian: Tot înaintea I, 1.

Șutem Traian: Apariții bolnave. VI/VII, 2.

II. Articole de Psihologie, Pedagogie, Metodică și Didactică, Programa analitică, Administrație școlară, Istoria educațiunii.

Angheliiu J.: Relații asupra diviziilor în școala primară. XVII/XVIII, 11.

Buteanu A.: Școala sub bolșevici. II/III, 7.

Capătă Gh.: Lecțiile XVII/XVIII, 10.

Dragnea Stan: Sufletul. I, 7. II/III, 11.

Epure Crist.: Învățământul ucenicilor. IV/V, 2.

Eremie Em.: Invățătorul-direc-tor. I, 9.

Eremie Em.: Religiunea în școala primară. XIX/XX, 12.

E. E.: Decalogul unui învățător. II/III, 15. IV/V, 10.

Florian Tr.: Importanța lucrului manual în școală. VIII/X, 13.

Goga D.: Gheorghe Lazăr. XV/XVI, 1.

Ionescu M.: Educația școlară a surdomușilor. VIII/D, 3.

Lazăr Victor: Andreiu Șaguna. XIII/XIV, 1.

Lazăr Victor: Școala activă, XVII/XVIII, 6. v. I.: Lucrul manual în școlile săsești. XIII/XIV, 5.

V. L.: Din metodică Aritmetice. XIX/XX, 3.

V. L.: Corpul didactic în Statele Unite ale Americii de Nord. XIX/X, 10.

Marinovschi Fr.: Educația școlară a surdomușilor. IV/V, 15

Nisipeanu I.: Perfecționarea culturii învățătorului. II/III, 8.

P. Lelia: Republica copiilor. IV/V, 13.

Pora A.: Centenarul morții lui Gheorghe Lazăr. XV/XVI, 6.

Prișcu R.: Aforisme din pedagogia prezentului. VIII/X, 11.

Pteancu Al.: Învățământul public la noi și sub Unguri VIII/X, 6.

Redacția: Congresul învățătorilor. XIII/XIV, XV/XVI.

Rețeșeanu Gh.: Originea vorbirii. VI/VII, 8.

Roman Ioan: Folosul învățământului alternativ și continuativ. I, 8.

Șuteu Traian: După congresele dela București. XIX/X 2, 9.

x: Educația socială. II/III, 16.

x: Școala confesională. VIII/X, 1

x.: O ofensivă a culturii române în Ardeal. VIII/X, 9.

III. Reforma școlară.

Almășianu Gavril: „Incultura“ învățătorului II/III, 1.

Eremia Em.: Salarizarea corpului didactic. VII/X, 2. XI/XII, 1.

Lazăr Victor: Școala normală. Istoria în școala normală. Instrucția civică. I, 4. II/III, 4. IV/V, 6. VI/VII, 5.

Lazăr Victor: „Necesitatea reformei învățământului. XIX/XX, 13.

m. d.: Reforma școlii primare în Franța. IV/V, 9.

x.: Reforma învățământului secundar. I, 3.

x.: Câteva puncte principale din proiectul de reformă. II/III, 3.

IV. Lecții practice.

Eremie Em.: Literele mari P, B, R. I, 3.

x.: Rugăciune de seara. IV/V, 5.

x.: Lecție de Aritmetică hm. și km. IV/V, 11.

x.: Hoțul la stupi (citire cl. I.) VIII/Y, 5.

x.: Cele trei stări ale corpurilor (Fisică). VIII/X, 10.

x.! Sobieschi și plăieșii. XI/XII, 6.

V. Diverse.

Elena, Principesa moștenitoare: Apel pentru înființarea unui spital de copii. II/III, 13.

Encica C.: Muzeul limbii române. XVII/XVIII, 4.

Eremie Em: Crăciunul. XIX/X.

Lazăr Victor: Casa corpului didactic. II/III, 10.

m. d.: Dimitrie Onciul. VI/VII, 4.

Pora A.: Cuvântare la discuția bugetului. XI/XII, 7.

Rețezanu G.: Ce trebuie să înțelegem prin civilizație. XI/XII, 7.

Roman, dr. Valer: Solidaritatea națională. XIX/XX.

Tică Poienarul: Adevăruri și dureri dăscălești. IV/V, 5.

x.: Imnul copiilor I, 6.

x.: Congresul profesorilor secundari. J, 9.

x.: Regulele ortografiei române. XVII/XVIII, 8. XIX/XX, 6.

VI. Cronică.

În toate numerele.

VII. Bibliografie.

În toate numerele.

ABONAMENTUL ANUAL 100 Lei
UN NUMĂR 5 Lei

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA
LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
MIHAIL DRAGOȘ

ADMINISTRATOR:
EM. EREMIE

Comitetul de redacție :

Andrieu Pora
Traian Șuteu
Iacob Boeriu

Anton Domide
Găvril Almășianu
Gavril Bochiș

Pentru Dnii autori :

Incepând cu acest număr, poșta redacției se desființează. Articolele bune vor vedea toate lumina tiparului. Dnii autori sunt rugați în interesul lor de a-și scrie articolele pe o singură pagină și citeț. Manuscrisele scrise cu creionul nu se vor lua în seamă. „Invățătorul“ fiind o revistă didactică și un organ de apărare al intereselor învățătorimei, nu va publica deocamdată literatură pură, poezii, nuvele romane, etc. În schimb se vor primi cu plăcere orice bucăți de folklor: poezii populare, povești, ghicitori, zicale, proverbe, etc. În acest caz, cei cari le trimit vor indica pe lângă numele lor, localitatea de unde au cules bucățile trimise precum și numele celor dela cari le-au auzit, anul și luna.

Tot ce privește redacția: cărți, reviste, ziare, articole, se vor adresa Dnui Mihail Dragoș pe adresa redacției.

Domnii autori de cărți didactice sau literare, cari voese să-și vadă lucrările recenzate în revistă, își vor trimite lucrările în dublu exemplar: unul pe adresa Dnui Mihail Dragoș, altul pe adresa Administrației.

Manuscrisele nepublicate se vor distruge.